

**ความพึงพอใจของนักเรียนในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของ
พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนบ้านหนองตะเข้-หนองตุม จังหวัดนครราชสีมา**
The Satisfaction of Students in the Propagation of Buddhism of the Morality
Teaching Monks in Baan Nong Takhe - Nong Tum School,
Nakhon Ratchasima Province”

พระกรทิพย์ อภิภูจโน (พ่อยัน)^๑

ดร.สิรภาพ สวนดง^๒

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของนักเรียนในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนบ้านหนองตะเข้-หนองตุม จังหวัดนครราชสีมา มีวัตถุประสงค์ (๑) เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของนักเรียนในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนบ้านหนองตะเข้-หนองตุม จังหวัดนครราชสีมา (๒) เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนบ้านหนองตะเข้-หนองตุม จังหวัดนครราชสีมา โดยจำแนกตามเพศ อายุ และระดับชั้นและ (๓) เพื่อศึกษาปัญหา และข้อเสนอแนะในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนบ้านหนองตะเข้-หนองตุม จังหวัดนครราชสีมาผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีการรวมข้อมูลแจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างได้ใช้ตารางสำเร็จรูปของเครซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน ๑๕๙ คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .๙๒๐ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่และค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และสถิติเชิงอนุมาน คือ สถิติทดสอบค่าที (t-test) สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance : ANOVA) และทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีการผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD) ผลการวิจัยพบว่า

๑. ระดับความพึงพอใจของนักเรียนในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนบ้านหนองตะเข้-หนองตุม จังหวัดนครราชสีมา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

^๑ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา

^๒ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านเนื้อหาสาระของวิชาพระพุทธศาสนา ด้านเทคนิควิธีการใช้สื่อการสอน และด้านบุคลิกภาพของพระสอนศีลธรรม อยู่ในระดับมากทุกด้าน

๒. ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนในการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนบ้านหนองตะเข้-หนองตุม จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคลพบว่า นักเรียนที่มีเพศแตกต่างกันมีความพึงพอใจต่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนบ้านหนองตะเข้-หนองตุม จังหวัดนครราชสีมา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.๐๕ ส่วนนักเรียนที่มีอายุและระดับชั้นแตกต่างกันมีความพึงพอใจต่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนบ้านหนองตะเข้-หนองตุม จังหวัดนครราชสีมา ไม่แตกต่างกัน

๓. ผลการวิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะในการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนบ้านหนองตะเข้-หนองตุม จังหวัดนครราชสีมา

๑) ด้านเนื้อหาสาระของวิชาพระพุทธศาสนา ปัญหา ได้แก่ บรรยากาศในการสอนไม่ดีและเนื้อหาสาระขาดความชัดเจนไม่มีแรงจูงใจ

๒) ด้านเทคนิควิธีการใช้สื่อการสอนของพระสอนศีลธรรม ปัญหา ได้แก่ ความไม่ทันสมัยทางเทคโนโลยี ข้อเสนอแนะ ได้แก่ ควรมาการสำรวจเพิ่มเติมเครื่องใช้เทคโนโลยี

๓) ด้านบุคลิกภาพของพระสอนศีลธรรม ปัญหา ได้แก่ พระสอนศีลธรรมบรรยายคำพูดตรงเกินไป ไม่ค่อยระมัดระวังคำพูด ข้อเสนอแนะ ได้แก่ พระสอนศีลธรรมควรบรรยายมีความสำรวมกาย วาจา ใจมากขึ้นและควรสอนให้มีความสุขสนุกสนานมากขึ้น

คำสำคัญ : ความพึงพอใจ, การเผยแพร่พระพุทธศาสนา

Abstract

The research entitled “The satisfaction of students in the propagation of Buddhism of the morality teaching monks in Baan Nong Takhe – Nong Tum school, Nakhon Ratchasima province” consisted of three objectives. The study aimed: 1) to study the satisfaction of students in the propagation of Buddhism of the morality teaching monks in Baan Nong Takhe – Nong Tum school, Nakhon Ratchasima province, 2) to compare the satisfaction of students in the propagation of Buddhism of the morality teaching monks in Baan Nong Takhe – Nong Tum school, Nakhon Ratchasima province by gender, age and school year, and 3) to study problems and to propose ways to propagate Buddhism of the morality teaching monks in Baan Nong Takhe – Nong Tum school, Nakhon Ratchasima province”. This was a survey research with the samples of 159 students. The sample size was determined by Krejcie and Morgan’s table. The research instrument was a questionnaire with a confidence value equivalent to .920. Statistics used were percentage, mean, standard deviation, t-test, One-way ANOVA, LSD (Least Significant Difference).

The findings were as follows:

- 1) The satisfaction of students in the propagation of Buddhism of the morality teaching monks in Baan Nong Takhe – Nong Tum school, Nakhon Ratchasima province both as a whole and each aspect were at high levels. The rankings from the highest to the lowest mean scores were the content of the subject of Buddhism, techniques for using the teaching materials, and the personality of morality teaching monks.

- 2) The results of the comparison of the satisfaction of students in the propagation of Buddhism of the morality teaching monks in Baan Nong Takhe – Nong Tum school, Nakhon Ratchasima province classified by personal status showed that students with different gender had different satisfaction with a statistical significance of .05. Students with same school year and age did not have different satisfaction towards the propagation of Buddhism of the morality teaching monks in Baan Nong Takhe – Nong Tum school, Nakhon Ratchasima province.

- 3) The results of the analysis of problems and suggestions for propagating Buddhism of the morality teaching monks in Baan Nong Takhe – Nong Tum school, Nakhon Ratchasima province were as follows:
 - 3.1) Content of the subject of Buddhism: problems were the poor teaching atmosphere, the lack of clarity in content, and the lack of motivation.
 - 3.2) Techniques for using the teaching materials: problem was the outdated technology; suggestion was additional technology appliances should be explored.
 - 3.3) Personality of the morality teaching monks: problems were that the monks were too direct with their words and not enough carefulness; suggestions were that monks should be more composed in body, speech and mind, and the teaching should be more fun.

Keywords : Satisfaction, Dhamma Dissemination

๑. บทนำ

ปัญหาต่างๆ ในสังคมไทยมากยิ่งขึ้นและส่งผลให้พระพุทธศาสนาถูกกระทบและถูกมองข้าม เพราะคนไปหลงรับเอาค่านิยมแบบตะวันตกมาใช้ การพัฒนาเน้นไปทางนำเอาเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้แทน เช่น การใช้เครื่องจักรกลแทนแรงคน มีการแข่งขันแย่งชิงกันขึ้นและขณะเดียวกันก็ทำลายสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติไปด้วย เช่น สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ คือดิน น้ำ อากาศ ป่าไม้ ต้นน้ำ ลำธาร บรรยากาศ และทำลายสิ่งแวดล้อมทางสังคม คือ ทศนคติค่านิยม จริยธรรม และวัฒนธรรมอันทรงคุณค่าเหล่านี้ ก็คือ ปัญหาบ้านเมืองที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ซึ่งเป็นปัญหาใหญ่ที่แก้ไม่ตกเพราะส่วนมากไปแก้ที่ปลายเหตุ เมื่อการแก้ปัญหาของชาติดำเนินไปในทิศทางที่ทวนกระแสกับพุทธธรรม ที่สอนให้รู้จักประมาณตน และรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม กิจกรรมมอมเมาให้เยาวชนของชาติไปหลงใหลอยู่กับอบายมุข โดยเฉพาะเรื่องของยาเสพติด การมั่วสุมทางเพศ และการพนันมีมากขึ้นเรื่อย ๆ เป็นทวีคูณ การที่จะช่วยยับยั้งความเสื่อมถอยดังกล่าวไว้ได้

น่าจะได้แก่การพัฒนาเยาวชนของชาติให้ผูกพันกับหลักพุทธธรรมและยึดมั่นในหลักศาสนา อันจะทำให้เกิดความมั่นคงแก่ชาติในอนาคต แม้พระสงฆ์ก็ควรจัดโครงการเพื่อดึงเยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาให้มากยิ่งขึ้นและเป็นแหล่งเรียนรู้และพัฒนาพื้นฟูจิตใจของศาสนิกชน ได้ทุกเพศทุกวัย กิจกรรมที่จัดควรจัดตามความสามารถ และความพร้อมของทางวัด บทบาทของโรงเรียน กิจกรรมอบรมเยาวชนด้านศีลธรรม คุณธรรมและจริยธรรม หากโรงเรียนไม่สามารถจัดให้สมบูรณ์ได้ ทรัพยากรบุคคลที่ควรคำนึงถึง คือ พระสงฆ์และวัด โรงเรียน ควรขอความร่วมมือจากพระสงฆ์และวัดใกล้เคียง^๓

พระพุทธศาสนาเป็นแหล่งแห่งวัฒนธรรมความดีงามคู่ชาติไทยมาแต่โบราณ ระบบพุทธธรรมได้มีบทบาทช่วยจรรโลงจิตใจชาวไทยมาช้านาน คำสอนทางพระพุทธศาสนาจึงมีความหมายมากในการที่บัณฑิตชนทั้งหลายจะพึงน้อมนำมาเป็นแสงสว่างช่วยนำทางชีวิต นำมาช่วยแก้ไขสังคม พุทธธรรมเป็นเหมือนร่มเงาของต้นไม้มีใบหนาให้ความร่มเย็นที่จะเป็นที่พักพิงของบุคคลที่กำลังเร่าร้อนด้วยความทุกข์ต่าง ๆ พุทธธรรมได้ให้อาหารทางใจแก่ผู้เข้ามาพึ่งพิงช่วยอบรมให้มีมโนธรรมดี^๔ และเป็นยุคที่เชื่อกันว่าผู้คนตกอยู่ในกระแสโลกาภิวัตน์เป็นยุคที่ทุกอย่างกระจายไปได้เร็วมาก โดยเฉพาะในด้านข้อมูลข่าวสาร จนเรียกว่ายุคสื่อสารโทรคมนาคมหรือสื่อสารสนเทศ กำลังก้าวไปสู่โลกไร้พรมแดน ซึ่งในความเป็นจริงแล้วธรรมชาติของสรรพสิ่งที่ไม่อยู่นิ่ง ความเปลี่ยนแปลงเป็นเรื่องนิจรันดร์^๕

ความเป็นมาตั้งแต่ในอดีตการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ไทย มุ่งเน้นการศึกษาในด้านภาษาบาลีเป็นสำคัญจนเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๓๕ สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส เมื่อคราวปกครองวัดบวรนิเวศวิหาร ได้กำหนดหลักสูตรสอนพระภิกษุและสามเณรขึ้นเพื่อให้เรียนรู้หลักพระพุทธศาสนา ทั้งด้านหลักธรรม พุทธประวัติ และพระวินัย ตลอดจนให้หัดแต่งแก่ภรรยาธรรม ตกถึง

^๓ พระเมธีธรรมาภรณ์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), **พระพุทธศาสนาในยุคโลกาภิวัตน์**, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิพุทธธรรม, ๒๕๓๙), หน้า ๑๓-๑๔.

^๔ วัดพระพุทธรูปมหาธาตุวชิหาร, **หนังสือที่ระลึก งานเทศกาลนมัสการพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี พ.ศ. ๒๕๔๙**, (กาญจนบุรี : สำนักพิมพ์ธรรมเมธี สหทัยพัฒนาการพิมพ์, ๒๕๔๙), หน้า ๑๒๙.

^๕ กองทุนไตรรัตน์ภาพ ศูนย์ศูนย์ส่งเสริมพระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย, **ฝันให้ไกล ไปให้ถึง**, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท แปดสิบเจ็ด จำกัด, ๒๕๔๙), หน้า ๗๑.

วันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๔๕๔ ได้ทรงปรับปรุงหลักสูตรใหม่เพื่อใช้สำหรับสอนพระนวกะ และได้โปรดให้จัดการสอบในส่วนกลางเป็นครั้งแรก ในเดือนตุลาคมปีเดียวกัน โดยใช้วัดบวรนิเวศวิหาร วัดมหาธาตุ และวัดเบญจมบพิตรเป็นสถานที่สอบ วิชาที่สอบมีอยู่ ๓ วิชา คือธรรมวิภาค แต่งความแก้กระทู้ธรรม และแปลภาษามคธเฉพาะท้องถิ่นในอรรถกถาธรรมบทจนกระทั่งปี พ.ศ. ๒๔๕๖ ได้ทรงปรับปรุงหลักสูตรใหม่อีกครั้งหนึ่ง เพิ่มคิทธิปฏิบัติเข้าในธรรมวิภาค และได้ขยายหลักสูตรขึ้นอีกเป็นระดับชั้นโท และชั้นเอก ดังหลักสูตรปรากฏในปัจจุบันต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๗๒ พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหลวงชินวราลัย สิริวัฒนา สมเด็จพระสังฆราชเจ้า วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม ทรงเห็นว่า ควรขยายโอกาสให้ฆราวาสได้ศึกษาธรรมบ้าง จึงมอบหมายให้คณะสงฆ์จัดการการศึกษาหลักสูตรนักเรียนสำหรับฆราวาสขึ้นเรียกว่า “ธรรมศึกษา” เปิดชั้นแรกเป็นหลักสูตรธรรมศึกษาชั้นตรี และต่อมาได้มีการขยายออกไปเป็นชั้นธรรมศึกษาชั้นโท และธรรมศึกษาชั้นเอกในปี พ.ศ. ๒๔๗๓ และ ๒๔๗๔ ตามลำดับ^๖ จากการจัดการศึกษาในครั้งนั้น ทำให้เกิดผลดีในด้านการศึกษาพระศาสนาหลายประการ เช่น ทำให้พระสงฆ์สามเณรมีความอุตสาหะในการศึกษาเล่าเรียนมากขึ้น เพื่อมิให้มีความรู้ด้อยกว่าประชาชนที่เข้ามาศึกษาธรรมวินัย และทำให้ประชาชนได้มีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาดียิ่งขึ้น ซึ่งนับเป็นจุดมุ่งหมายที่สำคัญของการเผยแผ่ศาสนา^๗ ปัจจุบัน การศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรมนี้ มีพระพรหมมุนี (พรหมคุณุตตเถร) วัดบวรนิเวศวิหาร เป็นแม่กองธรรมสนามหลวง เน้นการพัฒนาศาสนทายาทให้มีคุณภาพสามารถดำรงพระศาสนาไว้ได้เป็นอย่างดี ทั้งถือว่าเป็นกิจการของคณะสงฆ์ส่วนหนึ่งที่สำคัญยิ่ง

ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในประเทศไทยมาตั้งแต่ครั้งอดีตจนถึงปัจจุบัน และภาครัฐได้ให้ความสำคัญในการเผยแผ่ศาสนาธรรม โดยมุ่งประเด็นไปที่การพัฒนาบุคลากรทางศาสนาเป็นหัวใจหลัก ซึ่งถือว่าเป็นผู้ที่จะนำหลักคุณธรรมและจริยธรรมเข้าไปสู่จิตใจของบุคคลซึ่งจะเป็นผู้พัฒนาชาติไปสู่ความเจริญในอนาคต^๘

จากการที่ผู้วิจัยได้ทำหน้าที่ในบทบาทของผู้เผยแผ่วิชาศีลธรรมในโรงเรียน และจากประสบการณ์ในการสอนและการทำงานเผยแผ่ศีลธรรมในโรงเรียนมาเป็นเวลาหลายปีได้ประสบกับปัญหาในการทำงานหลายอย่าง ทั้งปัญหาจากตัวผู้สอนเอง จากบุคลากรและนักเรียนในสถานศึกษาเกี่ยวกับเวลาและสถานที่ที่ทำการสอน ซึ่งมีทั้งด้านที่ควรส่งเสริมและในด้านที่ควรแก้ไขปรับปรุง ซึ่งผู้วิจัยเองมีหน้าที่ประสานงานอยู่ในอำเภอเสิงสางที่ผ่านมานั้น จึงมีประเด็นที่น่าสนใจที่จะทำการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เพื่อต้องการทราบความพึงพอใจของนักเรียนในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาและเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนในการเผยแผ่

^๖ พระราชวิสุทธิกวี (พิจิตร ฐิตวณฺโณ), บทความ “การศึกษาของสงฆ์สมัยกรุงรัตนโกสินทร์” (รัชกาลที่ ๕ ถึง รัชกาลที่ ๗), ใน ๑๐๐ ปี มหามกุฏราชวิทยาลัย (๒๔๓๖-๒๕๓๖), มหามกุฏราชวิทยาลัย พิมพ์เป็นที่ระลึกในวาระครบรอบ ๑๐๐ ปี แห่งการสถาปนา, (กรุงเทพมหานคร : มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๓๖), หน้า ๔๓๙.

^๗ “ประกาศอนุญาตให้คฤหัสถ์เข้าสอบธรรม”, (แถลงการณ์คณะสงฆ์เล่ม ๑๘ พ.ศ. ๒๔๗๒ หน้า ๓๘๙-๓๙๐, อ้างใน : พระราชวิสุทธิกวี (พิจิตร ฐิตวณฺโณ), บทความ “การศึกษาของสงฆ์สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ (รัชกาลที่ ๕ ถึง รัชกาลที่ ๗), หน้า ๔๓๙.

^๘ พระราชรัตนโมลี (นคร เขมปาณี), *ชีวิตลิขิตของกรรม*, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทสหธรรมิก จำกัด, ๒๕๔๕), หน้า ๒๗-๒๙.

พระพุทธศาสนาว่ามีความเหมาะสมเพียงไรและเพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ และแนวทางพัฒนาเกี่ยวกับการเผยแผ่ศีลธรรมในบ้านหนองตะเข้-หนองตุม อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ดังนั้นการได้ทราบถึงความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเผยแผ่ธรรมศึกษาในโรงเรียน จึงเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับการกำหนดแนวทางการเผยแผ่ศีลธรรมในโรงเรียนให้มีความมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของนักเรียนในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนบ้านหนองตะเข้-หนองตุม จังหวัดนครราชสีมา

๑.๒.๒ เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาในโรงเรียนบ้านหนองตะเข้-หนองตุม จังหวัดนครราชสีมา โดยจำแนกตามเพศ อายุ และระดับชั้น

๑.๒.๓ เพื่อศึกษาปัญหา และข้อเสนอแนะในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนบ้านหนองตะเข้-หนองตุม จังหวัดนครราชสีมา

๓. ขอบเขตของการวิจัย

๑.๓.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับความพึงพอใจของนักเรียนในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนบ้านหนองตะเข้-หนองตุม จังหวัดนครราชสีมา มุ่งศึกษา และสำรวจความพึงพอใจของนักเรียนในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา ใน ๓ ด้าน คือ

๑. ด้านเนื้อหาสาระของวิชาพระพุทธศาสนา
๒. ด้านเทคนิควิธีการใช้สื่อการสอนของพระสอนศีลธรรม
๓. ด้านบุคลิกภาพของพระสอนศีลธรรม

๑.๓.๒ ขอบเขตด้านประชากร

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษา และสำรวจความพึงพอใจของนักเรียนในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยใช้ประชากรเพียงกลุ่มเดียวคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ – ๓ โรงเรียนบ้านหนองตะเข้-หนองตุม

- นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ จำนวน ๔๓ คน
- นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ จำนวน ๕๘ คน
- นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ จำนวน ๕๘ คน

๑.๓.๓ ขอบเขตด้านสถานที่

พื้นที่ที่ใช้ในการศึกษา คือ โรงเรียนบ้านหนองตะเข้-หนองตุม จังหวัดนครราชสีมา การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งตัวแปรในการศึกษาไว้ดังต่อไปนี้

๑.๓.๔ ขอบเขตด้านตัวแปร

๑. ตัวแปรต้น ได้แก่

- เพศ คือ เพศชาย และเพศหญิง
- อายุ คือ อายุของนักเรียนแต่ละคนผู้ตอบแบบสอบถาม
- ระดับชั้น คือ ระดับการศึกษาของนักเรียนแต่ละคนผู้ตอบแบบสอบถาม

๒. ตัวแปรตาม ได้แก่

ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรม

ใน ๓ ด้าน คือ

- ๑) ด้านเนื้อหาสาระของวิชาพระพุทธศาสนา
- ๒) ด้านเทคนิควิธีการใช้สื่อการสอนของพระสอนศีลธรรม
- ๓) ด้านบุคลิกภาพของพระสอนศีลธรรม

๔. สรุปผลการวิจัย

๔.๑.๑ ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งได้แก่ เพศ อายุและระดับชั้น

ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๕๙.๑ มีอายุ ๑๗ ปีขึ้นไปมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๙ และอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ และมัธยมศึกษาปีที่ ๖ มากที่สุดเป็นจำนวนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๕

๔.๑.๒ ระดับความพึงพอใจของนักเรียนในการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนบ้านหนองตะเข้-หนองตุม

นักเรียนในโรงเรียนบ้านหนองตะเข้-หนองตุม มีระดับความพึงพอใจในการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = ๔.๐๐) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสรุปได้ดังนี้

๑) นักเรียนในโรงเรียนบ้านหนองตะเข้-หนองตุม มีระดับความพึงพอใจในการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรม ในด้านเนื้อหาสาระของวิชาพระพุทธศาสนา โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = ๓.๘๕) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้ว พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ

๒) นักเรียนในโรงเรียนบ้านหนองตะเข้-หนองตุม มีระดับความพึงพอใจในการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรม ในด้านเทคนิควิธีการใช้สื่อการสอนของพระสอนศีลธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = ๓.๙๓) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ

๓) นักเรียนในโรงเรียนบ้านหนองตะเข้-หนองตุม มีระดับความพึงพอใจในการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรม ในด้านบุคลิกภาพของพระสอนศีลธรรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = ๔.๒๓) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ

๔.๑.๓ ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนในการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนบ้านหนองตะเข้-หนองตุม จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล สรุปได้ดังนี้

๑) เพศ นักเรียนที่มีเพศต่างกันมีความพึงพอใจต่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนบ้านหนองตะเข้-หนองตุม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นักเรียนที่มีเพศต่างกันมีความพึงพอใจต่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนบ้านหนองตะเข้-หนองตุม ด้านเนื้อหาสาระของวิชาพระพุทธศาสนาและด้านบุคลิกภาพของพระสอนศีลธรรม แตกต่างกัน ส่วนด้านเทคนิควิธีการใช้สื่อการสอนของพระสอนศีลธรรมนักเรียนที่มีเพศต่างกันมีความพึงพอใจต่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนบ้านหนองตะเข้-หนองตุม ไม่แตกต่างกัน

๒) อายุ นักเรียนที่มีอายุต่างกันมีความพึงพอใจต่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนบ้านหนองตะเข้-หนองตุม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นักเรียนที่มีอายุโดยภาพรวมต่างกันมีความพึงพอใจต่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนบ้านหนองตะเข้-หนองตุม ไม่แตกต่างกันทุกด้าน

๓) ระดับชั้น นักเรียนที่มีระดับชั้นต่างกันมีความพึงพอใจต่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนบ้านหนองตะเข้-หนองตุม ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นักเรียนที่มีระดับชั้นต่างกันมีความพึงพอใจต่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนบ้านหนองตะเข้-หนองตุม แตกต่างกันในด้านเนื้อหาสาระของวิชาพระพุทธศาสนา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ส่วนในด้านอื่นๆ นักเรียนที่มีระดับชั้นต่างกันมีความพึงพอใจไม่แตกต่างกัน โดยที่นักเรียนที่อยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ มีความพึงพอใจต่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนบ้านหนองตะเข้-หนองตุม ด้านเนื้อหา สาระของวิชาพระพุทธศาสนา มากกว่านักเรียนที่อยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๔.๑.๔ ปัญหาและข้อเสนอแนะในการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนบ้านหนองตะเข้-หนองตุม

๑) ปัญหาและข้อเสนอแนะในการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนบ้านหนองตะเข้-หนองตุม ด้านเนื้อหาสาระของวิชาพระพุทธศาสนาปัญหา ได้แก่ เนื้อหาที่นำมาสอนยังไม่สามารถนำมาแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้เนื้อหาสาระดีเยอะแต่ไม่น่าสนใจ สอนไม่ค่อยเข้าใจ เนื้อหาไม่ต่อเนื่อง เรียนไม่ค่อยสนุก ทำให้น่าเบื่อเวลาในการสอนศีลธรรมมีน้อยเกินไป บรรยากาศในการสอนไม่ดี อากาศร้อน นักเรียนไม่ค่อยสนใจเนื้อหาสาระ ประวัติพระพุทธรเจ้า และศีล ๕ และเนื้อหาสาระของพระพุทธศาสนาไม่มีความชัดเจนข้อเสนอแนะ ได้แก่ ควรยกตัวอย่างบาปของการทำชั่ว ให้นักเรียนเข้าใจผลของการทำชั่ว จัดเนื้อหาให้ชัดเจนมากขึ้นควรอธิบายซ้ำๆ อธิบายให้เข้าใจเนื้อหา ไม่พูดนอกเรื่องเกินไปควรมีสื่อการเรียนการสอนให้ดูให้เพลิดเพลิน จะได้ไม่่วงนอน ควรเพิ่มเวลาในการเรียนการสอนให้มากขึ้น ควรจัดเตรียมสถานที่ให้เหมาะสมต่อการเรียน สอนให้ท่องศีล ๕ ให้หาประวัติพระพุทธรเจ้าและรายงานหน้าชั้นเรียนและเพิ่มเนื้อหาสาระให้สอดคล้องกับวิชามากขึ้นด้วย

๒) ปัญหาและข้อเสนอแนะในการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนบ้านหนองตะเข้-หนองตุม ด้านเทคนิควิธีการใช้สื่อการสอนของพระสอนศีลธรรมปัญหา ได้แก่ ไม่ค่อยรู้เรื่องที่สอน ไม่ค่อยสนุก สอนดีไม่สนุก เทคนิคไม่ค่อยดีสอนยังไม่ทันสมัย จอภาพเล็กไป

สื่อเก่ามาก เครื่องเสียงเบาหลายๆ เสียงซ่า อุปกรณ์การสอนเก่า ภาพ วิดีโอ สารคดีพุทธประวัติ ไม่มีให้ดู พระอาจารย์ไม่มีกิจกรรมให้ทำเลย เทคนิคการเรียนการสอนอาจขัดข้อง เพราะสถานที่ไม่อำนวย และจดเนื้อหาสาระไม่ทัน

ข้อเสนอแนะ ได้แก่ ควรมีวิธีการสอนที่หลากหลายกว่านี้ เช่น มีกิจกรรมเสริมที่มีสีสันและสนุก ควรมีเทคนิคการสอนให้เข้าใจง่ายขึ้น ควรเปลี่ยนจอภาพให้ใหญ่ขึ้น จะได้มองเห็นชัดเจนควรเปลี่ยนเครื่องขยายเสียง ลำโพงให้ชัด ให้ได้ยินชัดเจน ควรหาสื่อและอุปกรณ์การสอนใหม่ ๆ ควรหาภาพ วิดีโอ เกี่ยวกับพระพุทธประวัติมาให้ดู ควรจัดกลุ่มให้ทำกิจกรรมมากขึ้น ควรเตรียมสถานที่ให้พร้อม กับสื่อการสอนและควรสอนให้ช้าลง เน้นความเข้าใจไม่ใช่การจดบันทึก

๓) ปัญหาและข้อเสนอแนะในการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนบ้านหนองตะเข้-หนองตูม ด้านบุคลิกภาพของพระสอนศีลธรรมปัญหา ได้แก่ พระอาจารย์สอนมีบุคลิกไม่ตลกเฮฮา พระอาจารย์พูดตรงเกินไปทำให้นักเรียนไม่ชอบในการพูด พระอาจารย์ไม่ค่อยสำรวจ สอนแล้ววังง พระอาจารย์ไม่ค่อยเรียบร้อยข้อเสนอแนะ ได้แก่ อยากให้พระอาจารย์มีบุคลิกตลก นักเรียนจะได้ไม่เครียดพระอาจารย์ควรพูดให้สุภาพและเหมาะสมกับเด็กด้วย อยากให้พระอาจารย์มีความสามารถ วาจาใจมากขึ้น ควรสอนให้มีความสุขสนุกสนานมากขึ้นและอยากให้พระอาจารย์เรียบร้อย สงบนิ่งให้มากขึ้น

๕. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

๕.๑ ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปปฏิบัติ

๑. โรงเรียนควรมีการฝึกอบรมการสอนให้แก่พระสอนศีลธรรมก่อนการสอนจริงโดยเน้นด้านการยกตัวอย่างและเหตุการณ์ปัจจุบันเพื่อนำเข้าสู่บทเรียนและการนำเนื้อหา มาสอนได้เหมาะสมกับเวลา เพื่อให้ให้นักเรียนได้ศึกษาเนื้อหาสาระของวิชาพระพุทธศาสนาอย่างเข้าใจและสามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี

๒. พระสอนศีลธรรมควรมีสื่อการสอนที่ทันสมัย น่าสนใจ มีความหลากหลายและสอดคล้องกับบทเรียนให้มากขึ้น เพื่อจะทำให้นักเรียนสนใจในเนื้อหาวิชาพระพุทธศาสนามากขึ้น เข้าใจหลักธรรมต่างๆได้ง่ายและรวดเร็วมากขึ้น

๓. มหาเถรสมาคมควรฝึกอบรมบุคลิกภาพให้แก่พระสอนศีลธรรม โดยเน้นด้านการครองผ้า (แต่งกาย) เหมาะสมกับความเป็นสมณะและมีความเป็นกันเอง ไม่ถือตัว ทำให้การเรียนการสอนเป็นไปด้วยความราบรื่นและนักเรียนเกิดความเลื่อมใสศรัทธาในพระสอนศีลธรรม

๔. โรงเรียนควรจัดเตรียมสถานที่ให้เหมาะสมต่อการเรียน สอนให้ห้องสีล ๕ ให้หาประวัติพระพุทธเจ้าและรายงานหน้าชั้นเรียน รวมถึงเพิ่มเนื้อหาสาระให้สอดคล้องกับวิชามากขึ้นด้วย เพื่อจะได้ดำเนินการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ

๕. โรงเรียนควรจัดงบประมาณในการดูแลสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ อยู่เสมอ เช่น เปลี่ยนจอภาพให้ใหญ่ขึ้น จะได้มองเห็นชัดเจน ควรหาสื่อและอุปกรณ์การสอนใหม่ ๆ และควรจัดกลุ่มให้ทำกิจกรรมมากขึ้น เพื่อเป็นการบูรณาการความรู้ในการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา

๕.๒ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

๑. ในงานวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาความต้องการของนักเรียนในการเรียนวิชา พระพุทธศาสนาว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมีความต้องการในด้านใดบ้างเกี่ยวกับการเรียนวิชา พระพุทธศาสนา เพื่อที่จะนำไปปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอนให้นักเรียนเข้าใจได้ง่าย ตรงกับความสนใจของนักเรียนและสามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี

๒. ในงานวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการการเผยแพร่พระพุทธศาสนา ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนบ้านหนองตะเข้-หนองตุม และโรงเรียนใกล้เคียง เพื่อที่จะได้ทราบ ปัญหาและอุปสรรคในระหว่างการการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรม ซึ่งสามารถนำมา วิเคราะห์แนวทางในการการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ได้

๓. ในงานวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาประสิทธิภาพในการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระ สอนศีลธรรม เพื่อจะได้ทราบว่า การเรียนการสอนในปัจจุบันมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใดและเป็น แนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมได้ในอนาคต

บรรณานุกรม

๑. ข้อมูลปฐมภูมิ:

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทย. ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

๒. ข้อมูลทุติยภูมิ

(๑) หนังสือ

กองทุนไตรรัตนานุภาพ ศูนย์ศูนย์ส่งเสริมพระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย. **ฝันให้ไกล ไปให้ถึง.**

กรุงเทพมหานคร : บริษัท แอปติสเบ็ด จำกัด, ๒๕๔๙.

“ประกาศอนุญาตให้คฤหัสถ์เข้าสอธรรม”, แดงการคณะสงฆ์เล่ม ๑๘ พ.ศ.๒๔๗๒ หน้า ๓๘๙- ๓๙๐, อ้างใน : พระราชวิสุทธิกวี (พิจิตร ฐิตวณโณ), บทความ “การศึกษาของสงฆ์สมัยกรุงรัตน- โกสินทร์ (รัชกาลที่ ๕ ถึง รัชกาลที่ ๗).

พระเมธีธรรมาภรณ์ (ประยูร ธรรมจิตโต). **พระพุทธศาสนาในยุคโลกาภิวัตน์**, พิมพ์ครั้งที่ ๒.

กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิพุทธธรรม, ๒๕๓๙.

พระราชวิสุทธิกวี (พิจิตร ฐิตวณโณ). บทความ “การศึกษาของสงฆ์สมัยกรุงรัตนโกสินทร์”(รัชกาลที่ ๕ ถึง รัชกาลที่ ๗). ใน ๑๐๐ ปี มหามกุฏราชวิทยาลัย (๒๔๓๖-๒๕๓๖), มหามกุฏราช วิทยาลัยฯ พิมพ์เป็นที่ระลึกในวาระครบรอบ ๑๐๐ ปี แห่งการสถาปนา. กรุงเทพมหานคร : มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๓๖.

พระราชรัตนโมลี (นคร เขมปาลี). **ชีวิตลิขิตของกรรม**. กรุงเทพมหานคร : บริษัทสหธรรมิก

จำกัด, ๒๕๔๕.

วัดพระพุทธรูปมหาธรรมราชาวิหาร. หนังสือที่ระลึก งานเทศกาลนมัสการพระพุทธรูปจังหวัดสระบุรี
พ.ศ. ๒๕๔๙.กาญจนบุรี : สำนักพิมพ์ธรรมเมธี สหทัยพัฒนาการพิมพ์, ๒๕๔๙.